

सोमनाथ सिग्दालसम्बन्धी अध्ययन परम्परा

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र

सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको

स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौँ पत्रको

प्रयोजनका लागि

प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

विष्णुकला श्रेष्ठ

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौँ

२०६७

मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय,
नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर, काठमाडौं

मिति : २०६७/६/२१

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका छात्रा विष्णुकला श्रेष्ठले स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पार्नुभएको सोमनाथ सिग्दालसम्बन्धी अध्ययन परम्परा शीर्षकको शोधपत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

(१) प्रा. राजेन्द्र सुवेदी
(विभागीय प्रमुख)

(२) प्रा. केशव सुवेदी
(शोधनिर्देशक)

(३) शेखरकुमार श्रेष्ठ
(बाह्य परीक्षक)

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

प्रस्तुत सोमनाथ सिग्दालसम्बन्धी अध्ययन परम्परा शीर्षकको शोधपत्र स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षका विद्यार्थी श्री विष्णुकला श्रेष्ठले मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यस शोधपत्रबाट म सन्तुष्ट छु र यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति नेपाली केन्द्रीय विभागसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६७/०६/२१

.....
(प्रा. केशव सुवेदी)
शोधनिर्देशक
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि. वि., कीर्तिपुर
काठमाडौं ।

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तहको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु प्रा. केशव सुवेदीका प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । यो शोधपत्र तयार गर्ने सन्दर्भमा आइपरेका विभिन्न समस्या र चुनौतीहरूसँग जुध्ने प्रेरणा दिँदै सही मार्गनिर्देश गराएर अधि बढ्न उत्प्रेरित गरी आफ्ना कतिपय व्यावहारिक कार्यव्यस्तताहरूलाई थाती राखी कुशल र समुचित दिग्दर्शन गराउनु भएकोमा उहाँप्रति म हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन एवम् श्रद्धाभाव व्यक्त गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधविषयमा शोधकार्य गर्न अवसर जुटाउने नेपाली केन्द्रीय विभाग एवम् विभागीय प्रमुख राजेन्द्र सुवेदीप्रति म हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । यसरी नै शोधसामग्री उपलब्ध गराएर सहयोग गर्ने केन्द्रीय पुस्तकालय एवम् तत् पुस्तकालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । शोधपत्र तयार गर्ने कार्यमा आफ्नो कार्यव्यस्ततालाई परवाह नगरी अमूल्य समय निकालेर समयसमयमा सल्लाह, सुझाव तथा हौसला दिई उत्प्रेरित गर्नुहुने नेपाली केन्द्रीय विभागका सम्पूर्ण गुरुहरूप्रति कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

यसरी नै आर्थिक र व्यावहारिक समस्यासँग सङ्घर्ष गर्दै आफ्नो अमूल्य श्रम र पसिना खर्चेर मेरो अध्ययनलाई यस अवस्थामा ल्याइपुऱ्याउने पिता नामदेव श्रेष्ठ र माता रामकुमारी श्रेष्ठप्रति म आजीवन ऋणी छु । त्यसै गरी यो शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा विविध प्रसङ्गमा सहयोग गर्ने मेरा जीवनसाथी खड्गबहादुर श्रेष्ठलाई पनि स्मरण गर्न चाहन्छु । यस शोधपत्रको पाण्डुलिपिलाई यथासम्भव शुद्धताका साथ टड्कन गरी प्राविधिक सहयोग गर्ने मेरा अग्रज वीरेन्द्र नेपालप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रि. वि., नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरसमक्ष पेस गर्दछु ।

मिति : २०६७/०६/१५

विष्णुकला श्रेष्ठ

नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषयसूची

पृष्ठसङ्ख्या

पहिलो परिच्छेद : शोधपरिचय

- १.१ शोधशीर्षक
- १.२ शोधप्रयोजन
- १.३ विषयपरिचय
- १.४ समस्याकथन
- १.५ शोधको उद्देश्य
- १.६ पूर्वकार्यको समीक्षा
- १.७ शोधकार्यको औचित्य
- १.८ शोधकार्यको सीमाङ्कन
- १.९ शोधविधि
- १.१० शोधपत्रको रूपरेखा

दोस्रो परिच्छेद : सोमनाथ सिग्दालको जीवनवृत्त

- २.१ जन्म र जन्मस्थान
- २.२ शिक्षादीक्षा
- २.३ अध्यापन
- २.४ भाषा तथा साहित्यसेवा
- २.५ सार्वजनिक कार्य

२.६ मानपदवी

२.७ देहावसान

२.८ व्यक्तित्व निर्माणको स्वरूप

२.९ अध्यापक व्यक्तित्व

२.१० पण्डित-पुरोहित व्यक्तित्व

२.११ विद्वत् व्यक्तित्व

१.१२ साहित्यिक व्यक्तित्व

तेस्रो परिच्छेद : सोमनाथ शर्मा सिग्दालसम्बन्धी

अध्ययनहरूको सर्वेक्षण

३.१ लेखका स्तरमा पत्रपत्रिकामा प्रकाशित सिग्दालसम्बन्धी अध्ययनहरूको सर्वेक्षण

चौथो परिच्छेद : सोमनाथ सिग्दालसम्बन्धी पुस्तकाकार

अध्ययनहरूको सर्वेक्षण

पाँचौँ परिच्छेद : सोमनाथ शर्मा सिग्दालसम्बन्धी शोध

अध्ययनहरूको सर्वेक्षण

छैटौँ परिच्छेद : निष्कर्ष

सन्दर्भसामग्री सूची

सङ्क्षेपीकृत शब्द तथा सङ्केत

सङ्क्षिप्त रूप	—	पूर्ण रूप
अप्र.	—	अप्रकाशित
आई. ए.	—	इन्टरमिडिएट अफ आर्टस्
आई. कम्	—	इन्टरमिडिएट अफ कमर्स
ई. सं.	—	ईस्वी संवत्
ए. व.	—	एकवचन
एम्. ए.	—	मास्टर अफ आर्टस्
क्र. सं.	—	क्रमसङ्ख्या
गा.वि. स.	—	गाउँ विकास समिति
गो. प.	—	गोरखापत्र
चौ. सं.	—	चौथो संस्करण
छै. सं.	—	छैटौँ संस्करण
डा.	—	डाक्टर
ते. सं.	—	तेस्रो संस्करण
त्रि. वि.	—	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
त्रै.	—	त्रैमासिक
दो. सं.	—	दोस्रो संस्करण
ने.रा. प्र. प्र.	—	नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान
पृ.	—	पृष्ठ
प्र.	—	प्रकाशन
प्रा.डा.	—	प्राध्यापक डाक्टर
प्रा. लि.	—	प्राइवेट लिमिटेड
बी. ए.	—	ब्याचलर अफ आर्टस्
मा.	—	मासिक
वि. सं.	—	विक्रम संवत्
स्व.	—	स्वर्गीय
सम्पा.	—	सम्पादन/सम्पादक
साप्ता.	—	साप्ताहिक
सा. प्र.	—	साभ्ता प्रकाशन